

Initiativ avseende handläggning av ärenden som rör ensamkommande barn

Till mina tillsynsområden hör vården, skolan och omsorgen. I tillsynen över framförallt socialtjänsten har jag under en tid gjort vissa iakttagelser som rör handläggningen av ärenden med anknytning till ensamkommande barn. Med ensamkommande barn avses i detta sammanhang asylsökande personer under 18 år som är skilda från sina föräldrar eller vårdnadshavare före eller efter ankomsten till Sverige. Under 2015 kom det drygt 35 000 sådana barn till Sverige.

Ensamkommande barn är en utsatt grupp. De är i betydligt högre utsträckning än många andra barn beroende av att samhället löser frågor om omsorg, boende och skola på ett bra sätt.

Från samhällets sida är många aktörer inblandade i frågor som rör de ensamkommande barnen och det finns en risk för att frågor kan falla mellan stolarna och att barnens rättigheter inte beaktas i tillräcklig omfattning.

Det kommer relativt ofta in anmälningar till JO som rör ärenden med anknytning till ensamkommande barn och tendensen är att anmälningarna ökar. Som exempel på vad anmälningarna handlar om kan nämnas att jag före sommaren fattade beslut i några ärenden som rörde placering av gifta ensamkommande barn. Det finns nu också ett antal öppna tillsynsärenden som bland annat aktualiserar frågor om placering och omplacering av ensamkommande barn. Även skolgången för barnen har aktualiserats i gjorda anmälningar.

Sammanfattningsvis kan sägas att de anmälningar som gjorts indikerar att det kan ifrågasättas om barnens grundläggande rättigheter tillgodosetts och om gällande lagstiftning tillämpats korrekt. Det är emellertid svårt att enbart utifrån enstaka anmälningar bilda sig en uppfattning om hur de ensamkommande barnens rättigheter generellt tillgodoses. Jag har därför utifrån ett vidare perspektiv informerat mig om situationen för ensamkommande barn bl.a. genom ett seminarium med företrädare för Migrationsverket och Human Rights Watch, men jag har även tagit del av de iakttagelser som Barnrättighetsutredningen gjort (SOU 2016:19) samt de iakttagelser som min finländska kollega biträdande JO Maija Sakslin gjort om de ensamkommande barnens situation i Finland. Jag har också fått

information om vilka särskilda granskningsåtgärder som Skolinspektionen och Inspektionen för vård och omsorg (IVO) vidtagit.

Min slutsats utifrån detta är att det finns anledning för mig att ytterligare undersöka hur frågor som rör ensamkommande barn hanteras på mina tillsynsområden. Inriktningen på granskningen ska främst vara att se om gällande lagar och regler tillämpas på ett riktigt sätt och att se om barnens grundläggande rättigheter respekteras. Syftet med granskningen är framförallt att undersöka om det finns problem som är mer allmänt förekommande och om berörda myndigheter behöver vägledning i hanteringen av dessa frågor.

Jag beslutar därför att under hösten 2016 genomföra ett antal inspektioner med fokus på de ensamkommande barnens situation på mina tillsynsområden. Om det finns behov av det kan ytterligare utredningsåtgärder komma i fråga. Arbetet beräknas vara färdigt till den 31 mars 2017.

De samlade iakttagelserna från inspektionerna kommer att behandlas inom ramen för detta ärende.

Stefan Holgersson

Carl-Gustaf Tryblom
Byråchef